

Informatīvais ziņojums par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietekmi uz apstiprinātajiem Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem 2016.-2021.gadam un Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu plūdu riska pārvaldības plāniem 2016.-2021.gadam

Daugavas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns un plūdu riska pārvaldības plāns 2016.-2021.gadam ir apstiprināts ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2015.gada 17.novembra rīkojumu Nr.335 „Par Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāna un plūdu riska pārvaldības plāna 2016. – 2021.gadma apstiprināšanu”. Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apsaimniekošanas plāni un plūdu riska pārvaldības plāni 2016.-2021.gadam apstiprināti ar VARAM ministra 2015.gada 22.decembra rīkojumu Nr.378 „Par Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu un plūdu riska pārvaldības plānu 2016.-2021.gadam apstiprināšanu”.

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni (turpmāk – Apsaimniekošanas plāni) un plūdu riska pārvaldības plāni (turpmāk – Plūdu plāni) ir vidēja termiņa reģionāla līmeņa vides politikas plānošanas dokumenti. Tajos izvirzītie mērķi ir sasniegt labu ūdeņu stāvokli un samazināt ar plūdiem saistītu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, kas atbilst Latvijas vidēja termiņa vides politikas pamatnostādņem un principiem.

Informatīvais ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja 2015.gada 18. un 30.augusta atzinumos Nr.9, 10, 11 un 12 iekļautajām rekomendācijām un Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – MK noteikumi Nr.27) 27.punktu.

Vides apsvērumu integrēšana plānošanas dokumentā

Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” prasībām Apsaimniekošanas plāniem un Plūdu plāniem tika veikts to stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums. Šis process organizēts, lai izvērtētu, kādas tiešas vai netiešas būtiskas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā, lai prognozētu, kā šie dokumenti ietekmēs dabas resursus un ekosistēmu pakalpojumus. Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu un plūdu riska pārvaldības plānu 2016.-2021.gadam stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskati (turpmāk – Vides pārskati) izstrādāti 2016.gada pirmajā pusē. Vides pārskatos novērtēts, kā Apsaimniekošanas plānos un Plūdu plānos izvirzīto mērķu sasniegšana un paredzēto pasākumu īstenošana ietekmēs vidi.

Apsaimniekošanas plāni un Plūdu plāni ir vides aizsardzības politikas plānošanas dokumenti, tāpēc negatīvu ietekmi uz vidi var atstāt tieši to neīstenošana, nevis īstenošana. Tie ir pietiekami vispārīgi politikas plānošanas dokumenti, kas nevar sniegt detalizētas atbildes par katra tajos ietvertā pasākuma gala rezultātu un iespējamo ietekmi. Jāņem vērā, ka īstenojot plūdu riska mazināšanas pasākumus, tiem tiks piemērotas visas nepieciešamās procedūras atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” prasībām. Izvērtējot Apsaimniekošanas un Plūdu plānu iespējamās būtiskās ietekmes uz vidi, netika konstatēta nozīmīgu negatīvu ietekmju iespējamība plānotajiem risinājumiem, ņemot vērā plānošanas dokumentu mērķus un saturu, to

vietu plānošanas dokumentu hierarhijā un izstrādes un detalizācijas pakāpi, līdz kādai ir lietderīgi vērtēt ietekmi uz vidi attiecīgajā plānošanas stadijā.

Izteiktie atzinumi un sabiedriskās apspriešanas rezultāti

Vides pārskata projekti Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu Apsaimniekošanas plāniem un Plūdu plāniem 2016.gada jūnijā-jūlijā tika nodoti sabiedriskajai apspriešanai un tika nosūtīti atzinumu sniegšanai šādām valsts pārvaldes institūcijām un ieinteresētajām pusēm:

1. Valsts vides dienesta reģionālajām vides pārvaldēm;
2. Dabas aizsardzības pārvaldei;
3. plānošanas reģionu administrācijām;
4. upju baseinu apgabalu konsultatīvajās padomēs darbojošos valsts institūciju pārstāvjiem;
5. upju baseinu apgabalu konsultatīvajās padomēs darbojošos nevalstisko organizāciju pārstāvjiem.

Vides pārskatu projekti 2016.gada maijā tika apspriesti Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu konsultatīvajās padomēs, kuru laikā saņemtie priekšlikumi tika ņemti vērā pirms Vides pārskatu projektu nodošanas sabiedriskajai apspriešanai. 2016.gada jūnijā par Vides pārskatu izstrādi tika informēta arī Vides konsultatīvā padome.

Atzinumi par Vides pārskatu projektiem ir saņemti no Daugavpils un Lielrīgas reģionālajām vides pārvaldēm. Priekšlikumi un iebildumi ir saņemti no Madonas un Liepājas reģionālajām vides pārvaldēm, Dabas aizsardzības pārvaldes, Zemgales plānošanas reģiona un Jelgavas pilsētas domes. Citi rakstiski priekšlikumi par Vides pārskatu projektiem netika saņemti. Saņemtie komentāri lielākoties ņemti vērā, koriģējot Vides pārskatu tekstus. Komentāri, kas attiecās uz Apsaimniekošanas plāniem un Plūdu plāniem, norādīja uz nepieciešamību precizēt plānos ietvertu informāciju, bet neprasīja mainīt plānus pēc būtības. Tādējādi stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā nav konstatēta vajadzība izdarīt būtiskas izmaiņas Apsaimniekošanas plānos un Plūdu plānos.

Pamatojums, kāpēc no visiem iespējamajiem risinājuma variantiem izraudzīts pieņemtais variants

Latvijai kā ES dalībvalstij ir jāpilda saistības, un tai nav citas alternatīvas kā īstenot Ūdens struktūrdirektīvas 2000/60/EKⁱ un Plūdu direktīvas 2007/60/EKⁱⁱ prasības, izstrādājot Apsaimniekošanas plānus un Plūdu plānus, kā arī īstenojot pasākumu programmās paredzēto pasākumus. Tomēr Vides pārskatā ir apskatīti trīs iespējamie scenāriji un to sekas.

Otrais scenārijs „Apsaimniekošanas plāni un Plūdu plāni tiek īstenoti daļēji un ar novēlošanos” un trešais scenārijs „Apsaimniekošanas plāni un Plūdu plāni netiek realizēti” nav uzskatāmi par optimāliem. Lai gan Vides pārskatos novērtēts, ka otrā scenārija īstenošanās gadījumā vides stāvoklis nemainīsies un daļēji tiks samazināti plūdu un avāriju riski, tomēr dabas kapitāls samazināsies un netiks sasniegti vides politikas mērķi. Savukārt trešā scenārija gadījumā novērtēts, ka vides stāvoklis pasliktināsies, dabas kapitāls ievērojami samazināsies, plūdu un rūpniecisko avāriju riski pieaugs. Novēlotas vai nekvalitatīvas ES tiesību normu īstenošanas dēļ Latvija tiks iesaistīta tiesvedības procesos, maksās ievērojamas soda naudas.

Pirmais scenārijs „Apsaimniekošanas plāni un Plūdu plāni tiek īstenoti pilnā mērā un savlaicīgi” ir novērtēts kā vienīgais atbalstāmais scenārijs, kas nodrošinās vides stāvokļa uzlabošanu, dabas kapitāla saglabāšanu, ūdens piesārņojuma, plūdu un avāriju risku samazināšanu.

Pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa veikšanai, norādot monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņus

Saskaņā ar Vides pārraudzības valsts biroja 2015.gada 18. un 30.augusta atzinumiem Nr.9, 10, 11 un 12, lai konstatētu plānošanas dokumentu īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, izmantojot valsts vides monitoringa datus, kā arī Vides pārskatā norādīto un citu pieejamos informāciju, vismaz reizi plānošanas periodā (2018.gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojā.

Saskaņā ar Ūdens struktūrdirektīvas 2000/60/EKⁱ un Plūdu direktīvas 2007/60/EKⁱⁱ prasībām:

1. līdz 22.12.2018. jā sagatavo progresa ziņojums par Apsaimniekošanas plānu pasākumu programmu ieviešanu;
2. līdz 22.12.2021. jāizstrādā atjaunotas Apsaimniekošanas plānu un Plūdu plānu un pasākumu programmu versijas.

Saskaņā ar Ūdens apsaimniekošanas likumu pasākumu programmu īstenošanu koordinē Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, kas uztur un apkopo informāciju par veiktajiem pasākumiem un antropogēno slodžu izmaiņām, kā arī veic minēto pasākumu efektivitātes analīzi. Tādējādi arī minētos ziņojumus sagatavos Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs.

ⁱ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā

ⁱⁱ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Direktīva 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību